

▲ Původní dřevěná budova mlýna s křížem ještě dole (severní strana obytné budovy).

▲ Podoba mlýna v 80. letech 20. století (severní strana obytné budovy).

Rekonstrukce mlýna č. p. 9 v Salajně

Zdeněk Buchtele, Velká Hleďsebe

Málokterý stavební styl je pro nejzápadnější část Čech tak typický jako osobitá vesnická architektura s chebským hrázděním. Nejznámější ukázkou hrázděných staveb v našem kraji je bezesporu vesnická památková rezervace Doubrava u Lipové, ale neméně krásné a zajímavé hrázděné stavby lze nalézt i v některých dalších obcích. Jednou z nich je Salajna, kde v současnosti probíhají rekonstrukce několika statků (pozn. redakce).

Své zvláštní jméno dostala vesnice Salajna snad z latinského označení pro potaš neboli „salajku“. Potaš, čili uhlíčitán draselný, používaný dříve při výrobě barviv, skla a mýdla, se zde opravdu získával z dřevěného popela. Salajna si dodnes

zachovala svůj harmonický ráz s rozptýlenou zastavbou podél Šitbořského potoka, a proto zde byla v roce 2004 vyhlášena památková zóna lidové architektury. Nachází se zde 57 domů a žije 50 stálých obyvatel.

Jedním z nejhezčích domů v Salajně je mlýn č. p. 9, který v roce 2004 zakoupila rodina Zdeňka Hermanna z Mariánských Lázní a s finančním přispěním Karlovarského kraje započala s jeho rekonstrukcí.

Podle dostupné německé literatury pochází mlýn ze 17. století, stodola z roku 1764, špýchar z roku 1778 a hospodářská budova z roku 1848. Mlýn byl opakovaně přestavován, po úpravách skončených v roce 1760 bylo přízemí mlýnu celé dřevěné. Na přelomu 19. a 20. století byly obvodové dřevěné stěny přízemí vybourány a nahrazeny zdívkem. Vodní kolo mlýna bylo na vrchní vodu, mělo průměr asi 340 cm a šířku téměř 2 m. Zajímavým stavebním prvkem stavby je dřevěná zvonička nad severovýchodním štítem a kříž se sochou Krista z borového dřeva. Kříž byl původně umístěn na severní stěně obytné budovy mlýna. V současnosti je umístěn na jižní stěně téže budovy – a je tedy viditelný pro všechny, kteří se pohybují po nedaleké silnici.

Během několikaleté rekonstrukce mlýna byla jako první opravena obytná budova uzavírající dvůr mlýna na jeho východní straně – došlo k opravě a zakonzervování hrázdní a zdiva v něm, vyměněny části krovu a položena nová střešní krytina. V přízemí severní stěny stavení bylo opět osazeno třetí okno tak, jak tomu bylo dříve.

Zřícený špýchar byl nahrazen špýcharem z Milíkovy. Ten byl rozebrán, převezen do Salajny a nově postaven na místě zbořeného původního špýcharu. Po rekonstrukci je také “vozovna” na jižní straně dvora, který dnes slouží jako bytová jednotka a opravy se dočkala i budova

stájí, na které byl opraven krov a vyměněna střešní krytina. Zbývá tedy už “jen” rekonstrukce polootevřené stodoly, rekonstrukce náhonu a osazení vodního kola.

▲ Mlýn po rekonstrukci, na jaře 2013 (jižní strana obytné budovy). Foto Přemysl Tájek.

KRÁTKÉ ZPRÁVY

■ **Během jara 2013 se opět podařilo** po obvodu Doupovských hor sledovat na třech lokalitách výskyt páru sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*). Zda-li sokoli v místě zahnízdí a úspěšně vyvedou mláďata ukáží až další opatrná pozorování v průběhu sezóny.

■ **V národní přírodní rezervaci Soos** bylo koncem března možno pozorovat v jednom okamžiku 24 jeřábů popelavých (*Grus grus*). Jeřábi se zde v několika etapách a stále častěji zastavují na jarním tahu. Část jeřábů na Soos a v širším okolí zůstává a pokouší se vyvést mladá.

■ **Letošní vlhký a pomalý nástup jara** zajistil vhodné podmínky pro růst jarních druhů orchidejí. Počasí ovlivnilo například kvetoucí projevy většiny populací vstavačů kukaček (*Orchis morio*) v našem kraji. Na každoročně sledovaných lokalitách byly zjištěny téměř rekordní počty kvetoucích jedinců – na Těšovských pastvinách 2271 a na Komorní hůrce 1552. Obdobně bohaté byly některé lokality se vstavačí osmahými (*Orchis ustulata*) – pod vrchem Špičák v Doupovských horách jich koncem května kvetlo přes 200 a u Mořičova přes 100.